

DOLNOŚLĄSKA POLITYKA WODNA

Analiza potencjału retencyjnego województwa dolnośląskiego

• MODUŁ 6

zlewnia Odry od Widawy do Kaczawy (L)

karta
retencji

INSTYTUT ROZWOJU TERYTORIALNEGO
ul. J. Wł. Dawida 1A
50-527 Wrocław
www.irt.wroc.pl
tel. +48 71 374 95 00

Maciej Zathej – dyrektor IRT

Agnieszka Wałęga – z-ca dyrektora ds. planowania strategicznego i przestrzennego

Przemysław Malczewski – z-ca dyrektora ds. klimatu i energii

Autorzy opracowania SWECO:

Patryk Pszczółkowski – Kierownik Projektu

Henryk Grzywna – koordynator merytoryczny/zastępca Kierownika Projektu

Radosław Stodolak – ekspert hydrolog

Wiktoria Brzezińska – ekspert meteorolog/klimatolog

Paweł Dąbek – ekspert GIS

Patryk Nowicki – ekspert GIS

Mikołaj Maciejewski – ekspert GIS

Roksana Barska – ekspert ds. gospodarki wodnej

Wojciech Lewandowski – ekspert ds. środowiska

Przemysław Kędziora – ekspert fitosocjolog

Kamila Kozłowska – specjalista ds. automatyzacji procesów

Zespół konsultacyjno-koordynujący IRT:

Aleksandra Sieradzka-Stasiak

Katarzyna Dudek

Ewa Skoczeń

skład i oprawa graficzna: IRT/SWECO

DOLNOŚLĄSKA BAZA WIEDZY O WODZIE

Wrocław, październik 2025

zawartość

Podstawowe informacje o gminie

Dane administracyjne i fizycznogeograficzne.

Retencja - ocena

Szacunkowe wielkości istniejącej oraz potencjalnej retencji.

Retencja - wskaźniki

Parametryzacja wielkości potencjału retencyjnego.

Retencja w przestrzeni

Lokalizacji istniejących oraz potencjalnych obszarów retencji.

Współpraca w ramach zlewni

Współpraca gmin w ramach zlewni.

Rekomendacje

Wnioski z wyników Opracowania, jak i ogólnych doświadczeń związanych z zagadnieniem retencji.

zakres przestrzenny

Analizą został objęty obszar województwa dolnośląskiego wraz z kołnierzem obejmującym zlewnie III rzędu, w tym zlewnie transgraniczne po stronie polskiej, czeskiej i niemieckiej, leżące poza granicami województwa.

zatrzymać wodę

BAGNA I MOKRADŁA

RETENCJA LEŚNA

RETENCJA GLEBOWA

MELIORACJE ROLNICZE

RETENCJA DOLIN
RZECZNYCH

RETENCJA STARORZECZY

RETENCJA MAŁYCH
ZBIORNIKÓW WODNYCH

RETENCJA MIEJSKA

podstawowe informacje o zlewni

POKRYCIE TERENU

	Grunty orne	65 574,4 ha	61,4%		Tereny przemysłowe	521,8 ha	0,5%
	Lasy	22 219,5 ha	20,8%		Tereny komunikacyjne	1 434,9 ha	1,3%
	Użytki zielone	9 850,1 ha	9,2%		Tereny pozostałe	518,3 ha	0,5%
	Zabudowa mieszkaniowa	3 909 ha	3,7%		Wody powierzchniowe	1 126,9 ha	1,1%
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	1 434,9 ha	1,3%				

Powierzchnia zlewni
1 067,3 km²

Wysokość maksymalna
311,56 m n.p.m.

Wysokość minimalna
91,84 m n.p.m.

Długość sieci rzecznej
49 km

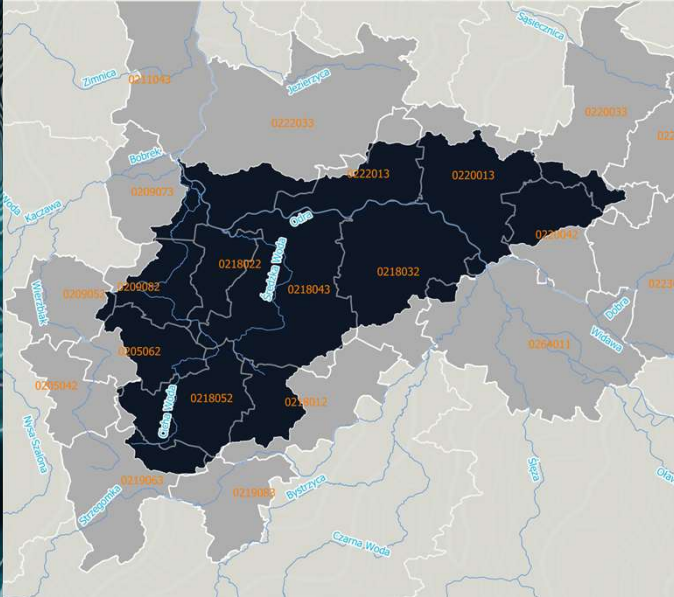
Spadek
1,6 °

ZLEWNIA ODRA OD WIDAWY DO KACZAWY (L)

Gminy w zlewni
 Brzeg Dolny, Długołęka,
 Kostomłoty, Legnickie
 Pole, Malczyce,
 Miękinia, Mściwojów,
 Oborniki Śląskie,
 Prochowice, Ruja,
 Strzegom, Ścinawa,
 Środa Śląska, Trzebnica,
 Udanin, Wądroże
 Wielkie, Wisznia Mała,
 Wołów, Wrocław,
 Zawonia, Żarów

**Województwa
w zlewni
dolnośląskie**

obszary o właściwościach i potencjale retencyjnym

RETENCJA

ocena

Właściwości	
3 714,2 ha	37,1 mln m ³

właściwości	
24 258,7 ha	26,9 mln m ³
potencjał	
14 342,9 ha gruntów do zalesień	

właściwości	
825,6 ha	4 mln m ³
potencjał	
9 838,7 ha	49 mln m ³

właściwości	
73 948 ha	201,4 mln m ³

właściwości	
812,1 ha	20,8 mln m ³

właściwości	
1 409,9 km	0,6 mln m ³
potencjał	
1 231,4 ha gruntów predysponowanych do nawodnień	

właściwości	
4 287,3 ha	87,3 mln m ³
potencjał	
145,9 km odcinków do renaturyzacji	

właściwości	
591,4 ha	0,6% gminy

OBSZARY O WŁAŚCIWOŚCIACH RETENCYJNYCH

istniejące obszary o właściwościach retencyjnych – przechwytywania, gromadzenia i ograniczenia spływu wód opadowych oraz roztopowych

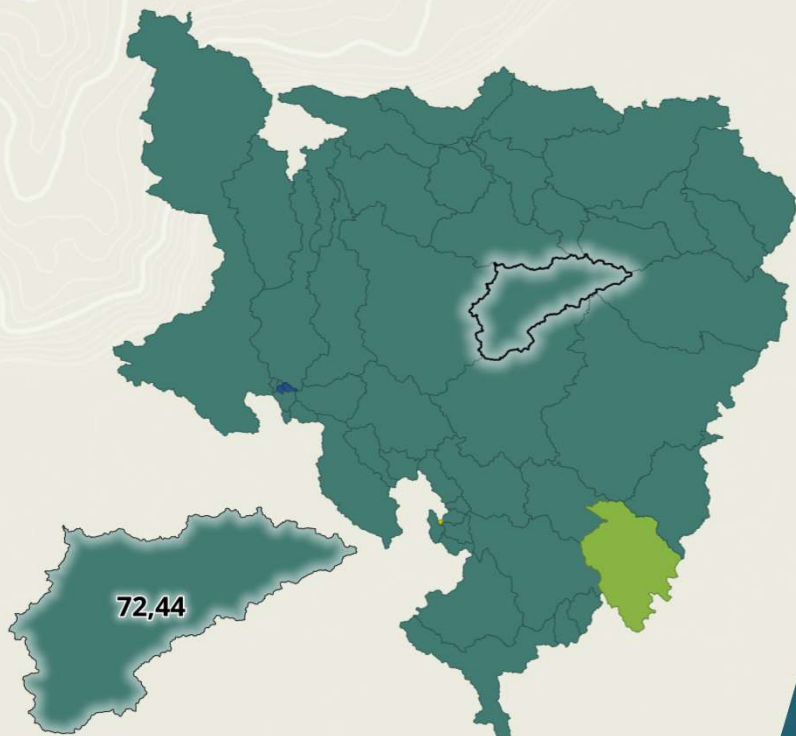

OBSZARY O POTENCJALE RETENCYJNYM

nowe obszary o właściwościach przechwytywania, gromadzenia i ograniczenia spływu wód opadowych oraz roztopowych

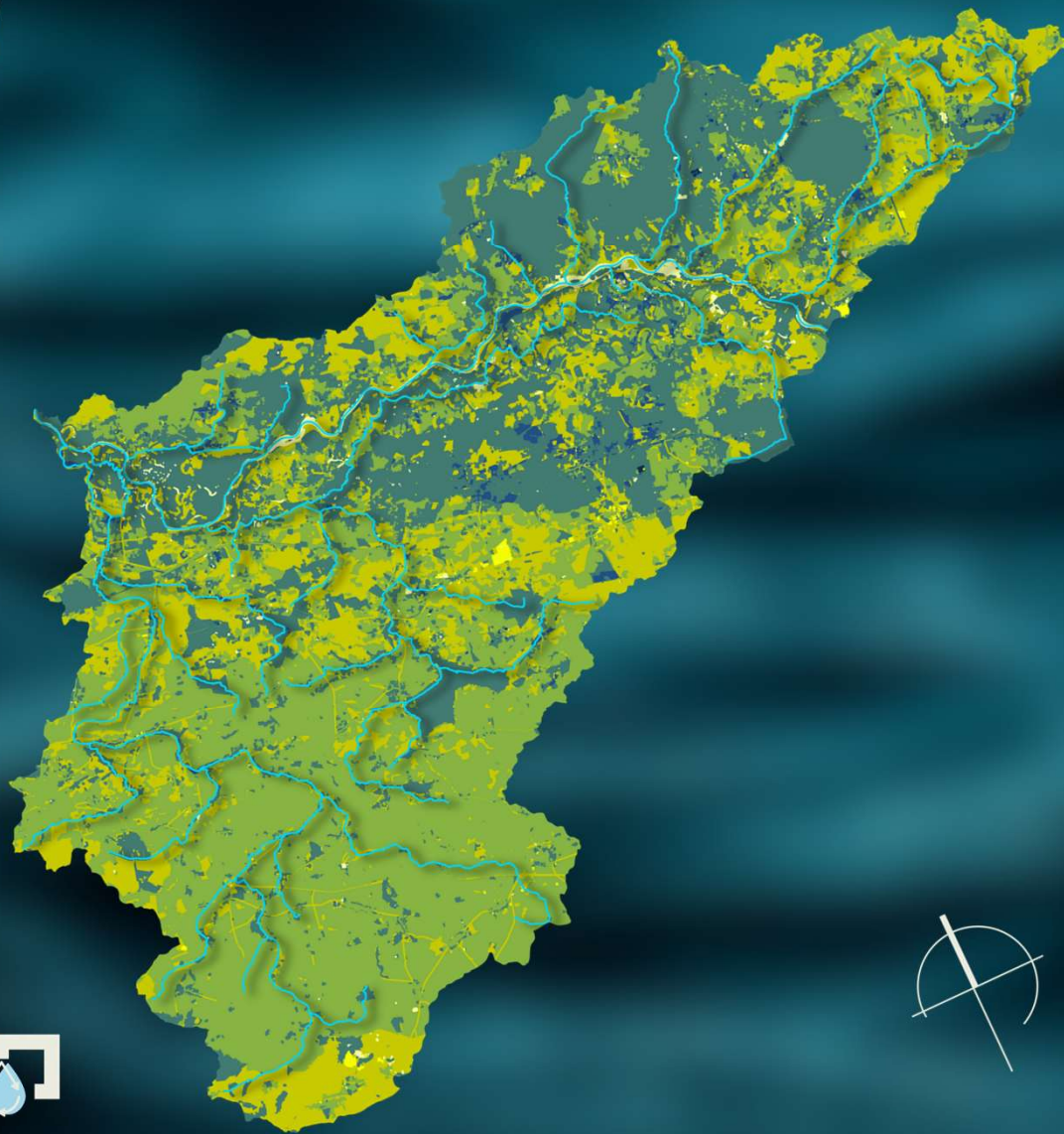
RETENCJA

wskazniki

CN wynosi 72,4 – *odpły umiarkowany (niższy)*.
Obszar charakteryzuje się zrównoważoną retencją i odpływem.
Rekomendowane do podjęcia są działania ograniczające odpływ – osiągnięcie co najmniej *odpływu niskiego* (CN poniżej 61).

	Klasa I: Bardzo niski odpływ	<30 – 46)
	Klasa II: Niski odpływ	<46 – 61)
	Klasa III: Umiarkowany odpływ (niższy)	<61 – 74)
	Klasa IV: Umiarkowany odpływ (wyższy)	<74 – 76)
	Klasa V: Wysoki odpływ (niższy)	<76 – 80)
	Klasa VI: Wysoki odpływ (wyższy)	<80 – 91)
	Klasa VII: Najwyższy odpływ	<91 – 100>

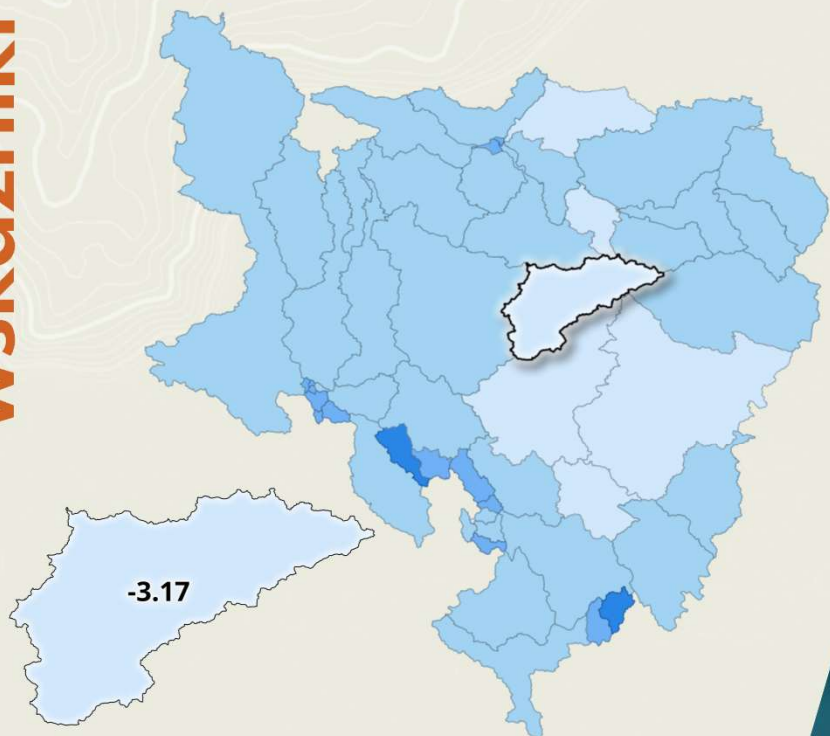
Potencjalna retencja zlewni

miara zdolności zlewni do magazynowania wody, która jest kluczowa dla oceny hydrologicznych właściwości terenu. Określa ilości wody zatrzymywanej w zlewni na powierzchni terenu oraz w glebie. Charakteryzuje ją wskaźnik CN.

RETENCJA

wskazniki

Wskaźnik LHP wynosi -3,2 – *ograniczony potencjał wodny (mniejszy)*.

Rekomendowane do podjęcia są działania zwiększające potencjał retencyjny – osiągnięcie *przeciętnego potencjału retencyjnego (większego)* (LHP powyżej 3).

wskaźnik LHP – krajobrazowy potencjał hydryczny

określa zdolność obszaru do spowolnienia i zatrzymania odpływu oraz infiltracji opadów do gruntu. Obrazuje wpływ użytkowania terenu i kluczowych parametrów zlewni na opóźnienie odpływu i wielkość retencji.

	Kategoria I: Obszary o najwyższym, wyjątkowym potencjale wodnym	20 pkt i więcej
	Kategoria II: Obszary o bardzo dobrym potencjale wodnym	<10 – 20)
	Kategoria III: Obszary o przeciętnym potencjale wodnym (większym)	<3 – 10)
	Kategoria IV: Obszary o przeciętnym potencjale wodnym (mniejszym)	<0 – 3)
	Kategoria V: Obszary o ograniczonym potencjale wodnym (większym)	<-3 – 0)
	Kategoria VI: Obszary o ograniczonym potencjale wodnym (mniejszym)	<-10 – -3)
	Kategoria VII: Obszary o najniższym potencjale wodnym	mniej niż -10

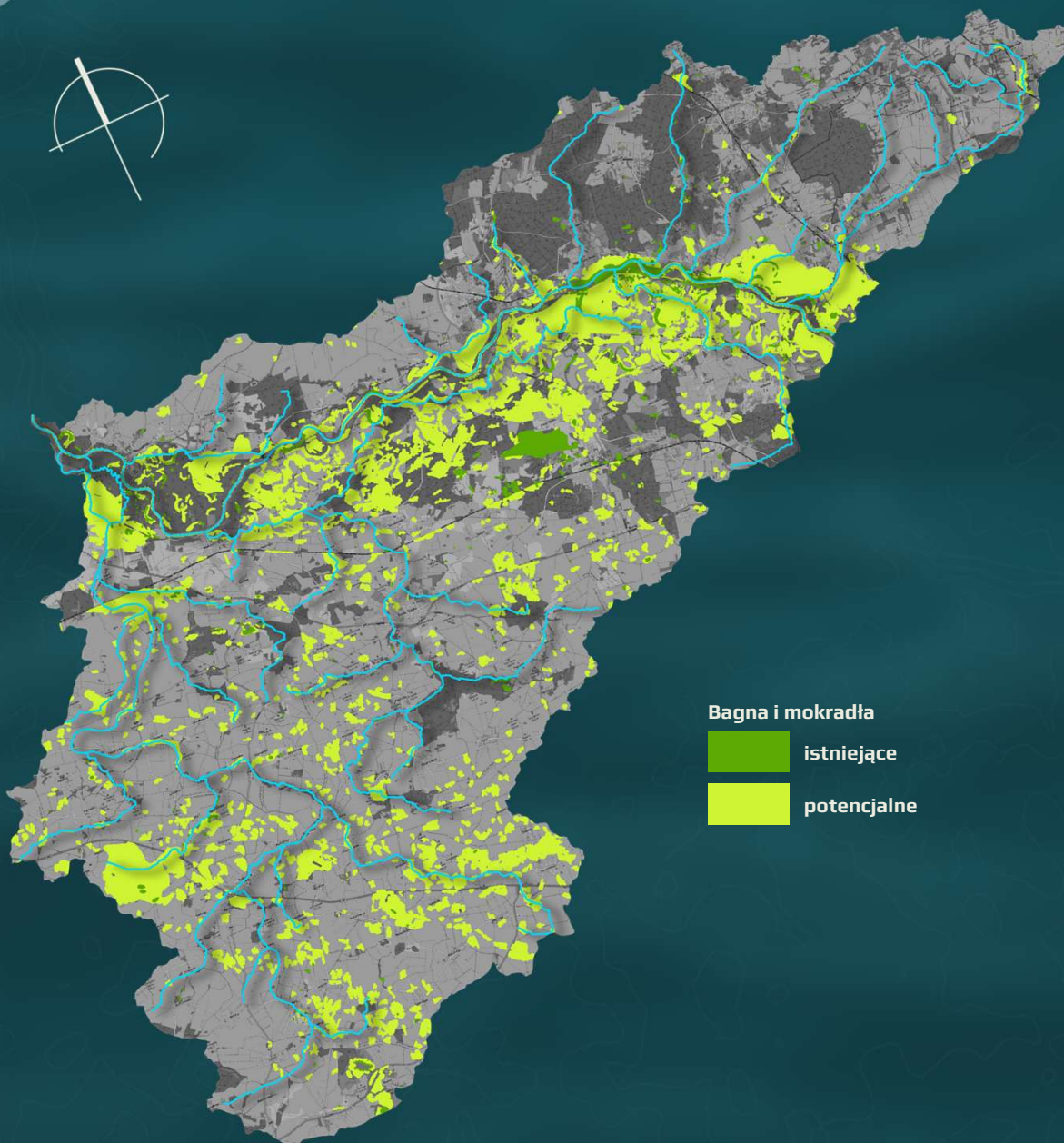
Retencja bagien i mokradeł

Obszary wodno-błotne to bagna, błota, torfowiska oraz zbiorniki wodne których głębokość nie przekracza 6 m. Cechą wspólną jest przesycanie wodą podłoża i występowania roślin wodolubnych.

Obszary mokradeł pełnią różnorodne funkcje – zapobiegają powodziom i suszom, poprawiają bilans wodny, pełnią rolę naturalnych filtrów oczyszczających wodę, stanowią rezerwar słodkiej wody, magazynują duże ilości węgla organicznego, zapewniają warunki do życia wielu organizmom, przyczyniając się do wzrostu bioróżnorodności i ochrony zasobów przyrody.

retencja bagien i mokradeł

RETENCJA w przestrzeni

Retencja leśna

polega na zdolności lasów do przechwytywania, magazynowania i powolnego uwalniania wody deszczowej.

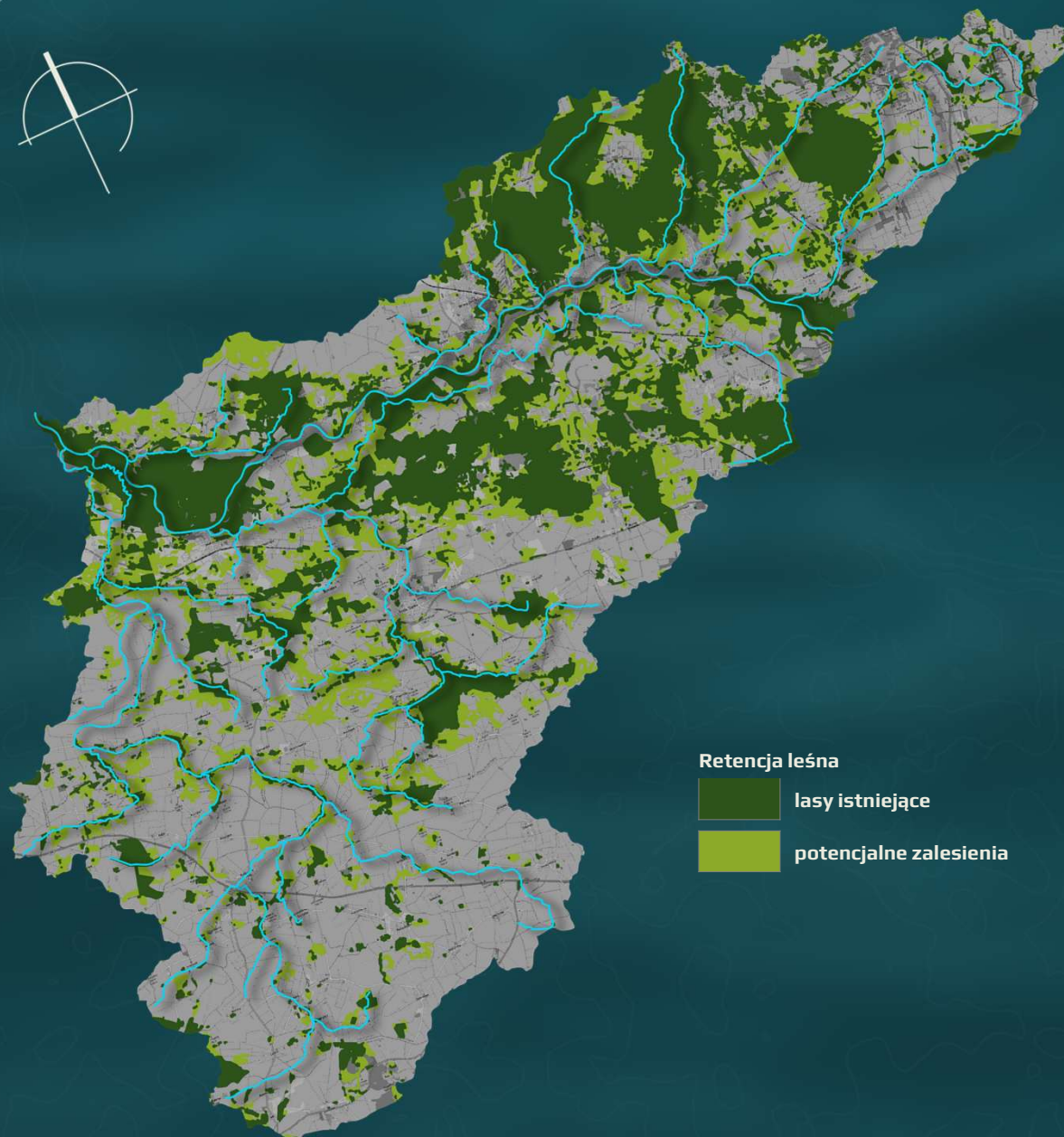
Zdolności retencyjne posiada szata roślinna, gleba, ściółka, grunt, śnieg, zbiorniki wodne i ciek wodne, a także inne elementy ekosystemów leśnych - torfowiska, bagna, oczka wodne i starorzecza.

Wielkość odpływu ze zlewni zależy nie tylko od wskaźnika zalesienia, ale także od stanu drzewostanów, jego wieku i składu gatunkowego.

Retencja leśna wspomaga w regulację lokalnych zasobów wodnych, zmniejszając ryzyko powodzi i suszy oraz poprawiając jakość wód gruntowych.

retencja leśna

Retencja leśna

- lasy istniejące
- potencjalne zalesienia

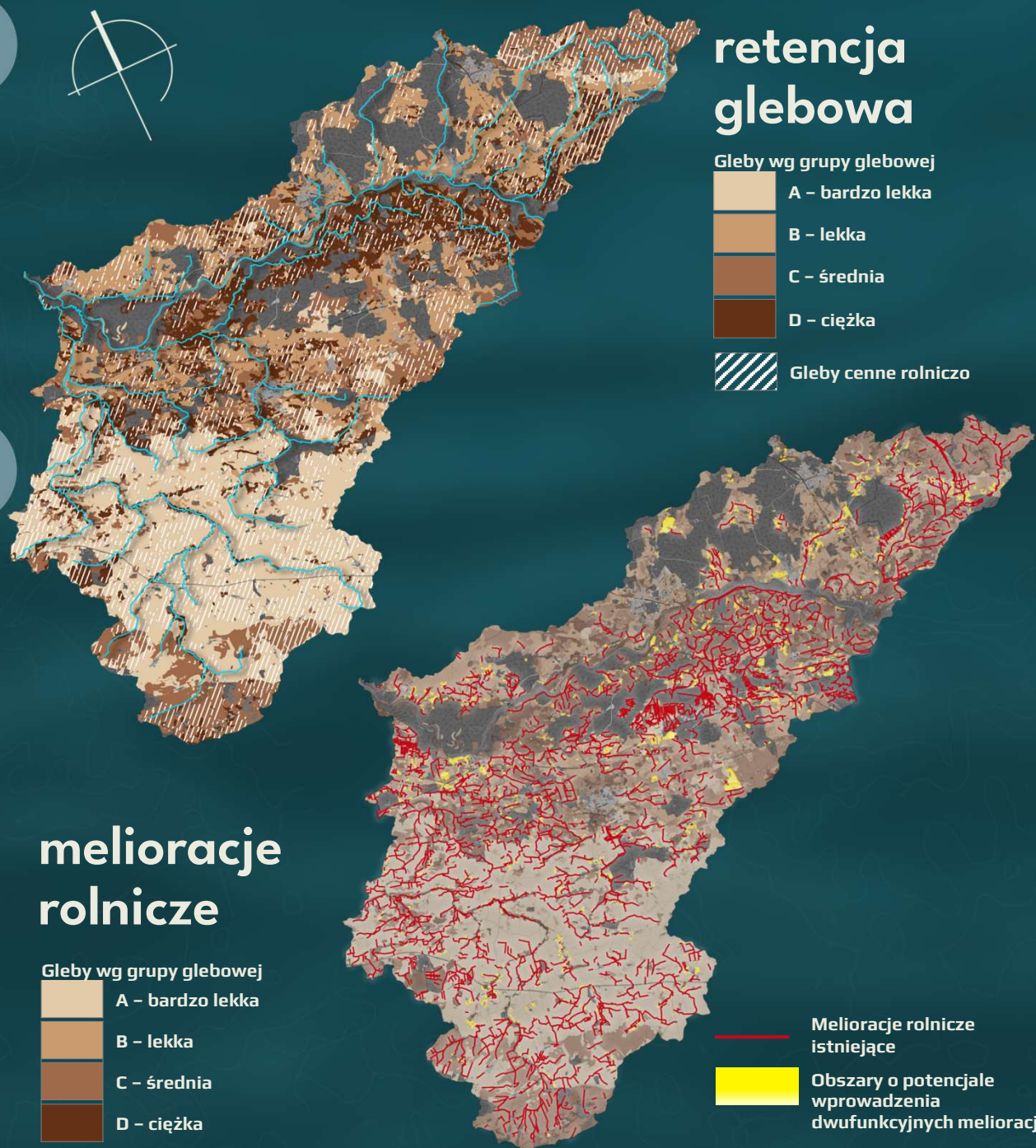
RETENCJA w przestrzeni

Retencja glebowa

Retencja glebowa polega na zatrzymaniu wody w profilu glebowym, co umożliwia późniejsze pobieranie jej przez rośliny. Kluczowym aspektem jest rodzaj gleby, a możliwość retencji wody w glebie określa się za pomocą całkowitej pojemności wodnej gleby – zdolności gleby do zatrzymania opadu atmosferycznego, podsiągu kapilarnego, spływu powierzchniowego i podpowierzchniowego (im gleba cięższa, tym mniejsza zdolność do zatrzymania w niej wody).

Melioracje rolnicze

Systemy melioracji rolniczych w skali zlewni mają bardzo istotne znaczenie w kształtowaniu stosunków wodnych i wpływają na bilans obiegu wody w zlewniach. Obiekty melioracji szczegółowych jako nawadniająco-odwadniająca mogą stanowić obszary retencji szczególnie na obszarach zagrożonych suszą. Zatrzymanie wody w rowie przyczynia się do nawadniania terenu przyległego. Efekt retencjonowania wody w rowach można uzyskać poprzez zastosowanie przegród stałych w postaci progów piętrzących lub urządzeń o zmiennym poziomie piętrzenia, np. zastawek, zarówno na rowach, jak i małych ciekach.

RETENCJA w przestrzeni

Retencja dolin rzecznych

Odtwarzanie retencji dolin rzecznych ma związek z odsuwaniem bądź rozbiórką wałów przeciwpowodziowych tam, gdzie brak jest obiektów wymagających ochrony lub położone są daleko od koryta rzeki. Wiąże się również ze zmianą charakteru roślinności i ograniczeniem prac utrzymaniowych w międzywału.

Renaturyzacja odcinków rzek

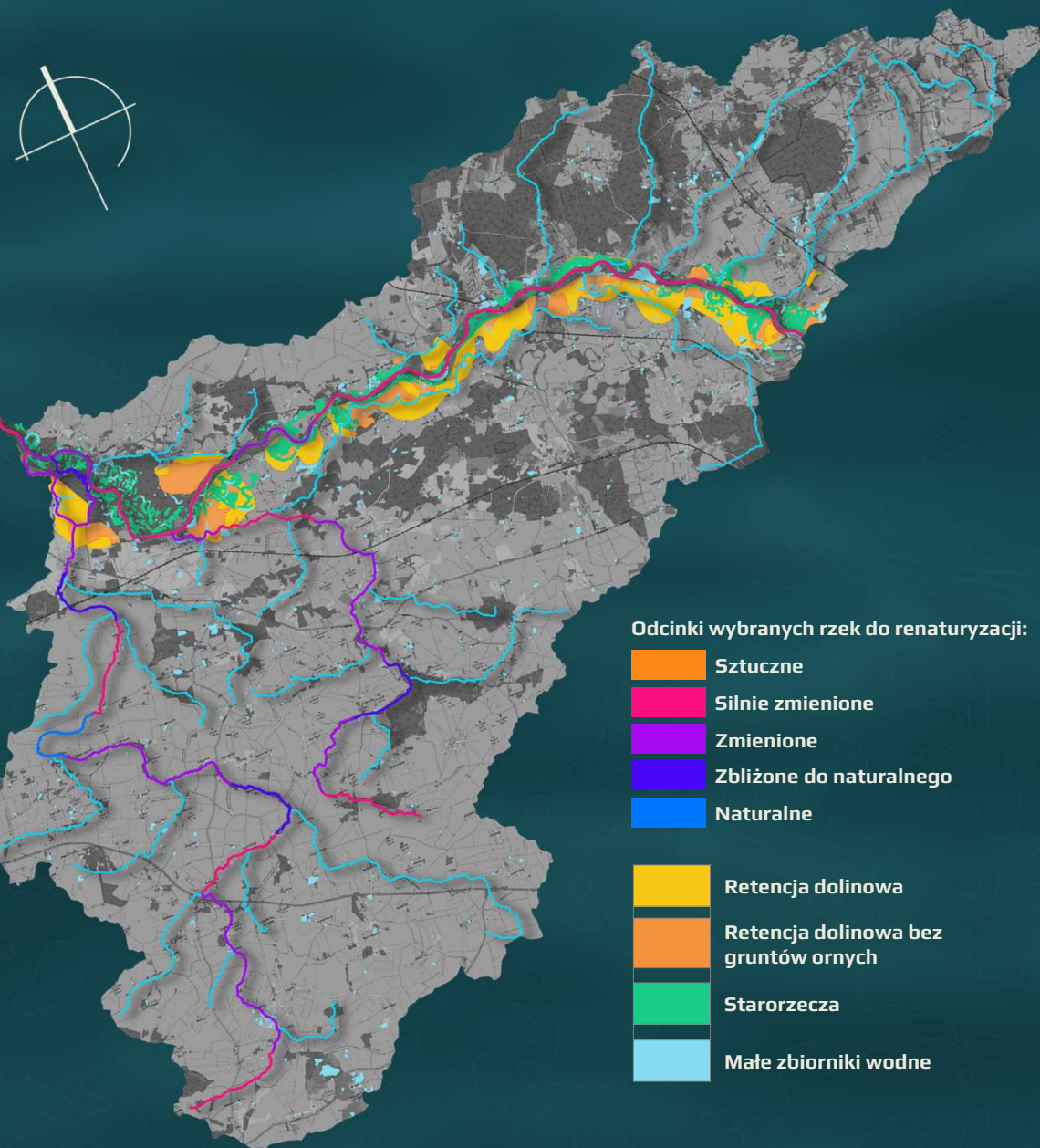
Analizy pozwoliły zidentyfikować silnie zmienione odcinki cieków predysponowane do przeprowadzenia działań renaturyzacyjnych. Wskazano odcinki wyprostowane, indeks skościwości zbliżony do 1.

Retencja starorzeczy

Polega na gromadzeniu wody w dawnych korytach rzek, które zostały odcięte od głównego nurtu. Starorzecza pełnią funkcję naturalnych zbiorników retencyjnych, które pomagają regulować przepływ wód.

Małe zbiorniki wodne

Ten rodzaj retencji polega na gromadzeniu i przechowywaniu wody w niewielkich, sztucznych lub naturalnych zbiornikach, takich jak oczka wodne, stawy, małe jeziora czy zbiorniki retencyjne.

Retencja miejska

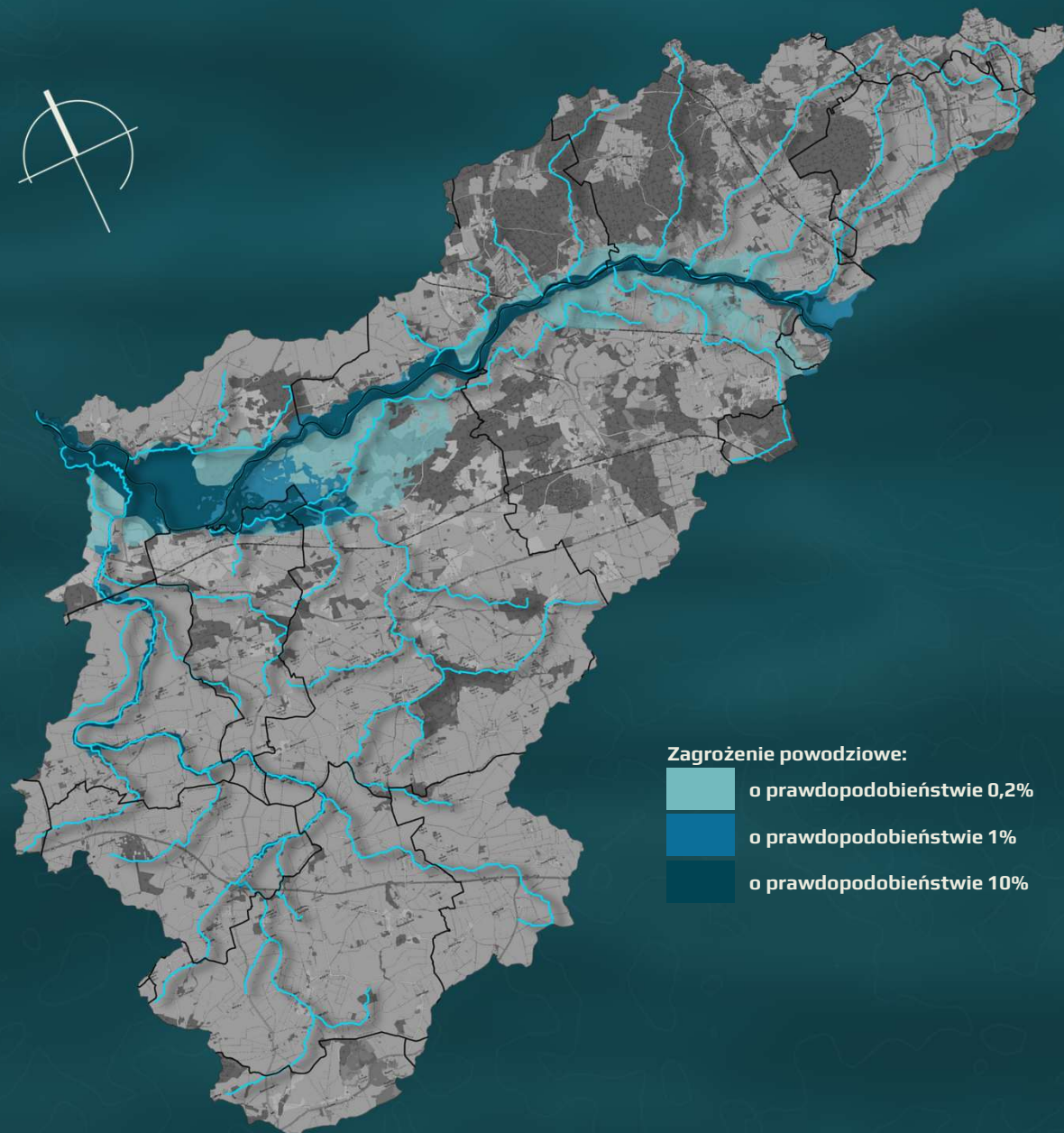
Retencja miejska to szerokie pojęcie, obejmujące różnorodne działania mające na celu zatrzymywanie wody opadowej jak najbliżej miejsca jej wystąpienia na terenach zurbanizowanych. W skład retencji miejskiej wchodzi działania określane jako błękitno-zielona infrastruktura (BZI).

Obszary zagrożenia powodziowego

Obszar zagrożenia powodziowego to teren, na którym istnieje ryzyko wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie, obejmujący zasięg wód powodziowych i potencjalne skutki dla ludzi, mienia oraz środowiska. Ograniczanie zabudowy na obszarach zagrożenia powodziowego jest istotnym elementem zrównoważonego rozwoju miast. Pozwala minimalizować ryzyko strat materialnych i zagrożenia życia mieszkańców, a jednocześnie sprzyja zachowaniu naturalnych terenów zalewowych pełniących funkcje retencyjne.

zagrożenie powodziowe

Zagrożenie powodziowe:

- o prawdopodobieństwie 0,2%
- o prawdopodobieństwie 1%
- o prawdopodobieństwie 10%

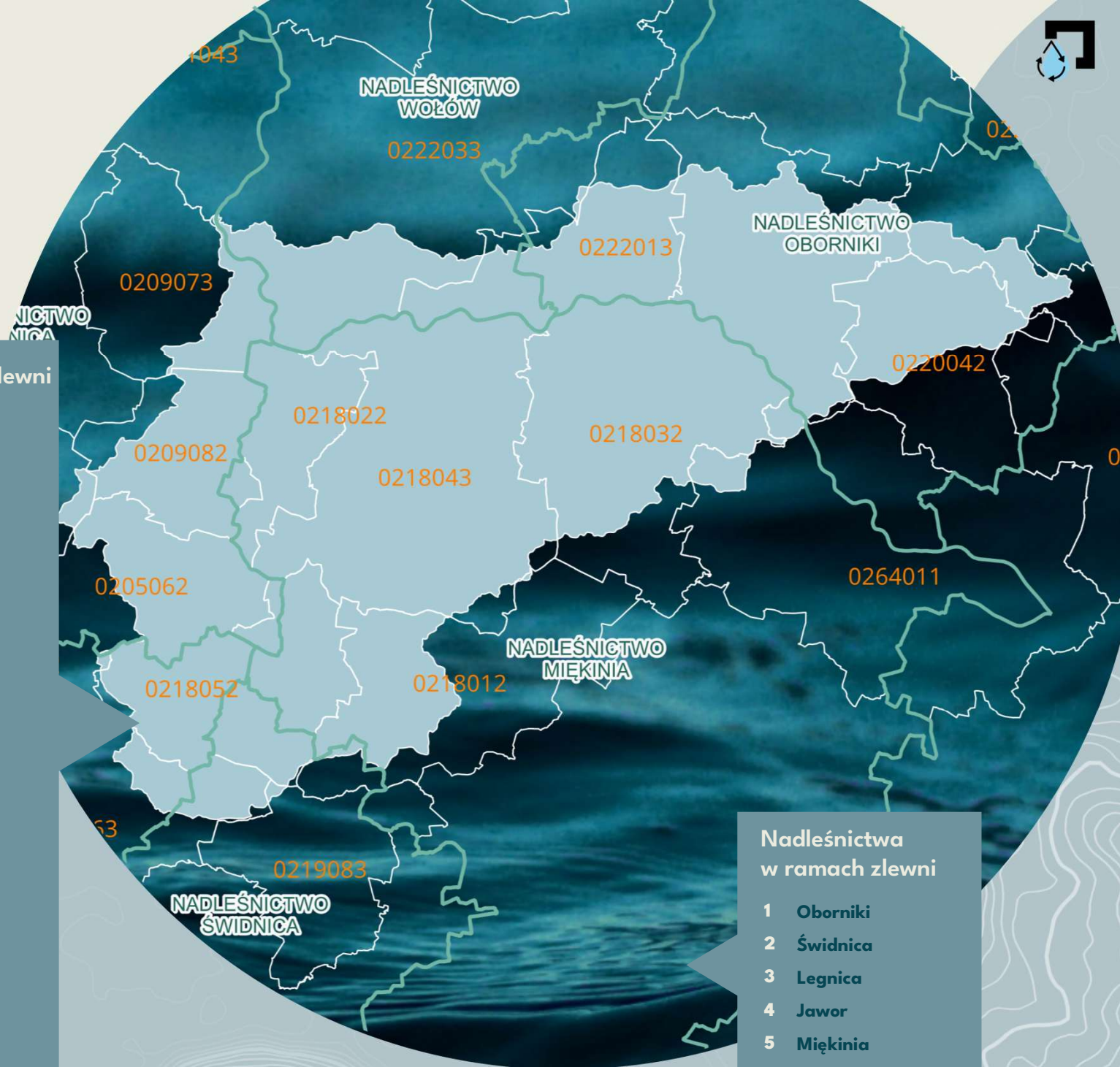
WSPÓŁPRACA w ramach zlewni

Współpraca gmin w ramach zlewni

- 1 0205042 Mściwojów
- 2 0205062 Wądroże Wielkie
- 3 0209052 Legnickie Pole
- 4 0209073 Prochowice
- 5 0209082 Ruja
- 6 0211043 Ścinawa
- 7 0218012 Kostomłoty
- 8 0218022 Malczyce
- 9 0218032 Miękinia
- 10 0218043 Środa Śląska
- 11 0218052 Udanin
- 12 0219063 Strzegom
- 13 0219083 Żarów
- 14 0220013 Oborniki Śląskie
- 15 0220033 Trzebnica
- 16 0220042 Wisznia Mała
- 17 0220052 Zawonia
- 18 0222013 Brzeg Dolny
- 19 0222033 Wołów
- 20 0223022 Długołęka
- 21 0264011 Wrocław

Nadleśnictwa w ramach zlewni

- 1 Oborniki
- 2 Świdnica
- 3 Legnica
- 4 Jawor
- 5 Miękinia
- 6 Wołów

REKOMENDACJE

Pełny wykaz rekomendacji zawiera MODUŁ 8a

Wynikiem przeprowadzonych w ramach Opracowania analiz są

Rekomendacje w zakresie zwiększenia potencjału retencyjnego Dolnego Śląska ze szczególnym uwzględnieniem retencji naturalnej i krajobrazowej

Rekomendacje zostały sformułowane w dwóch zakresach: ogólnym i szczegółowym, dedykowane są poszczególnym grupom adresatów.

Rekomendacje

ogólne

Rekomendacje

szczegółowe

regulacje prawne

planowanie przestrzenne

zalecenia techniczne
mapowanie
modelowanie

ochrona przyrody

praktyki konieczne
w zakresie
gospodarowania
wodami

finansowanie

społeczność
edukacja

podział obszaru Opracowania na potrzeby rekomendacji:

- górski i wyżynny
- pozostały teren

Z racji na zróżnicowaną rolę retencji krajobrazowej w poszczególnych typach terenów, jakimi charakteryzuje się województwo dolnośląskie, zdecydowano się na wyróżnienie rekomendacji dla 2 typów obszarów regionu: obszary górskie i wyżynne (wyznaczone na podstawie mezoregionów) oraz pozostałe tereny województwa.

Retencja bagien i mokradeł

Planowanie przestrzenne:

- wyłączenie lub ograniczenie zabudowy terenów mokradłowych – tworzenie stref buforowych
- ochrona zasilania terenów mokradłowych – ograniczenie przekształcania cieków i kanałów zasilających mokradła
- uwzględnienie aspektów środowiskowych, ekonomicznych, zasady zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego przy odtwarzaniu i renaturyzacji mokradeł

Dobre praktyki:

- ograniczenie do niezbędnych prac utrzymaniowych i konserwujących na obszarach bagienno-torfowych
- przeciwdziałanie zjawisku przesuszania gleb torfowych i bagiennych
- ograniczenie odpływu, stosowanie melioracji nawadniających
- zaniechanie wydobycia torfu
- rekultywacja zdegradowanych mokradeł

Ochrona przyrody:

- podejmowanie działań chroniących gatunki roślin i zwierząt unikalne dla mokradeł – tworzenie obszarów chronionych
- odtwarzanie zdegradowanej roślinności i poprawa struktury gleby
- tworzenie nowych rezerwatów i innych form ochrony przyrody

Kontrola jakości wody

- tworzenie stref buforowych
- zwiększanie bioróżnorodności
- wprowadzanie działań chroniących gatunki roślin i zwierząt unikalne dla mokradeł

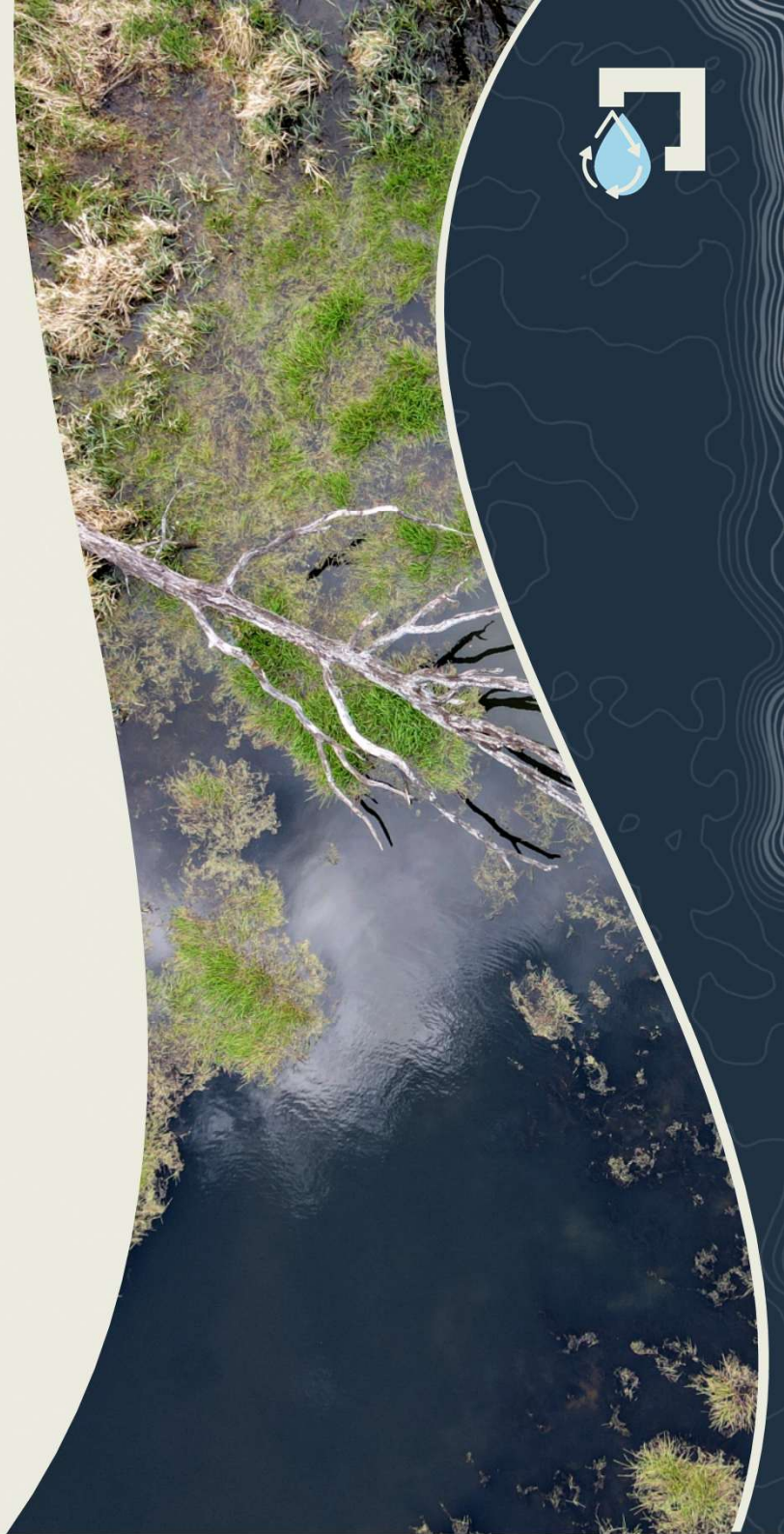
Finansowanie:

- pozyskiwanie finansowania z funduszy unijnych, rządowych oraz prywatnych na projekty ochrony i rekultywacji mokradeł
- pozyskiwanie grantów badawczych, które mogą wesprzeć rozwój technik ochrony i rewitalizacji mokradeł
- promowanie wdrożenia tzw. kredytów węglowych

Społeczność i edukacja:

- organizowanie programów edukacyjnych
- organizowanie warsztatów i szkoleń dla rolników i innych grup zawodowych, skupiających na praktykach zrównoważonego zarządzania mokradłami
- nawiązywanie partnerskich relacji z sąsiednimi samorządami i organizacjami ekologicznymi
- inicjowanie projektów ochrony mokradeł

Pełen wykaz rekomendacji zawiera Raport końcowy (MODUŁ 8)

Retencja leśna

Gospodarka leśna:

- nowe zalesienia na gruntach predysponowanych
- odtwarzanie naturalnego składu gatunkowego – stopniowa likwidacja monokultur
- prowadzenie rębni złożonej (IVd) i przerębowej (V) dla odbudowy piętrowej struktury i zachowania ciągłości pokrywy leśnej
- różnicowanie struktury: pozostawianie martwego drewna, rozwój podszytu i roślinności zielonej
- kontynuowanie działań małej retencji – zbiorniki, mikroretencja, ochrona mokradel
- Prowadzenie gospodarki leśnej uwzględniającej wszystkie warstwy roślin
- elastyczne zarządzanie lasami w odpowiedzi na zmiany klimatu

Ochrona lasów wodochronnych:

- prowadzenie ochrony odcinków źródłowych cieków oraz lasów narażonych na suszę i powodzie – specjalna, dopasowana do celu ochrony gospodarka leśna
- ograniczenie spływu powierzchniowego i erozji – odpowiednie projektowanie dróg i szlaków leśnych, stosowanie spowalniaczy odpływu
- tworzenie stref buforowych ograniczających gospodarkę leśną: od brzegów cieków i zbiorników, ochrona siedlisk bagiennych i łągowych
- opracowanie planów gospodarowania wodami i zarządzania ryzykiem powodziowym w nadleśnictwach na obszarach źródłiskowych oraz na obszarach górskich

Spółeczność i edukacja:

- organizowanie programów edukacyjnych dla leśników i lokalnych społeczności na temat retencji wodnej
- inicjowanie projektów społecznych dotyczących ochrony i poprawy jakości lasów
- współpraca z lokalnymi i regionalnymi grupami ekologicznymi oraz z organizacjami ochrony przyrody
- Udostępnianie usług doradczych, które pomogą rolnikom w adaptacji i wdrożeniu zrównoważonych praktyk

Finansowanie:

- koordynacja działań między samorządami, PGL Lasy Państwowe i PGW Wody Polskie
- utworzenie wspólnego funduszu lub zasad współfinansowania inwestycji na potrzeby realizacji działań retencyjnych

Pełen wykaz rekomendacji zawiera Raport końcowy (MODUŁ 8)

Retencja rolnicza

melioracje rolnicze

Rozwiązania techniczne – magazynowanie wody:

- tworzenie piętrzeń o stałym bądź zmiennym poziomie z uwzględnieniem środowiskowego charakteru urządzeń
- stosowanie mobilnych przegród
- stosowanie przegród naturalnych: powalone drzewa, tamy bobrowe, bele słomy
- prowadzenie prawidłowej eksploatacji i konserwacji systemów melioracyjnych – działania retencyjne nie mogą pogarszać stanu środowiska

Gospodarka wodna:

- zmiana systemów odwadniających na nawadniające lub nawadniająco-odwadniające
- wdrażania spójnej polityki wodnej na obszarze danej zlewni – współpraca samorządów

Ochrona przyrody:

- zapewnienie stałego nadzoru przyrodniczego nad działaniami związanymi z melioracjami szczegółowymi
- Tworzenie spójnych instrukcji nawadniania i gospodarowania wodą w krajobrazie rolniczym

Regulacje prawne i finansowanie:

- zmiana modelu finansowania melioracji szczegółowych – odciążenie właścicieli gruntów
- uruchomienie wojewódzkich i międzygminnych programów dotyczących melioracji
- wsparcie, promocja i rozwój spółek wodnych
- zapewnienie stałego nadzoru przyrodniczego nad inwestycjami (harmonia człowiek-przyroda)

Społeczność i edukacja:

- prowadzenie programów informacyjnych zwiększających świadomość korzyści nowego typu melioracji

Retencja rolnicza

małe zbiorniki wodne

Retencja wód:

- odbudowa i modernizacja urządzeń piętrzących (jazy, zastawki, mnichy, stopnie) na ciekach zmeliorowanych i użytkach rolnych
- zatrzymywanie wód roztopowych i opadowych
- budowa zbiorników wodnych, oczek i stawów rybnych
- łączenie małych zbiorników sieciami melioracji – lokalne kieszenie wodne
- Pozostawienie roślinności szuwarowej na liniach brzegowych
- przywracanie nieczynnych koryt – np. nieużytkowanych rowów melioracyjnych
- tworzenie niecek filtracyjnych na terenach rolniczych
- tworzenie niecek infiltracyjnych na terenach rolniczych
- wykorzystywanie wód opadowych z odwodnienia zabudowań i placów

Społeczność i edukacja:

- organizowanie szkoleń i warsztatów dla rolników w zakresie retencji glebowej, melioracji i tworzenia małych zbiorników

Pełen wykaz rekomendacji zawiera Raport końcowy (MODUŁ 8)

Retencja rolnicza retencja glebowa

Rozwiązania techniczne – stosowanie dobrego kodeksu praktyk rolniczych:

- wprowadzanie płodozmianu i działań przeciwoerozyjnych
- stosowanie przedplonów i poplonów
- mulczowanie i przykrywanie nieobsianych gruntów
- stosowanie agro- i fitomelioracji
- wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i pasów buforowych
- unikanie monokultur
- stosowanie uprawy bezorkowej
- stosowanie nawozów organicznych

Ograniczanie spływu powierzchniowego:

- stosowanie kierunku upraw zgodnego z nachyleniem
- konturowanie powierzchni, tworzenie bruzd i miedz
- stosowanie spowalniaczy odpływu i małych zbiorników – mikromelioracji
- tworzenie pasów filtracyjnych

Ograniczenie zjawiska erozji wodnej:

- Stosowanie pasów ochronnych w pobliżu cieków i rowów
- Planowanie dróg i ścieżek w sposób umożliwiający spowolnienie odpływu
- Tworzenie pasów filtracyjnych niwelujących zanieczyszczenie
- Stosowanie zadrzewień śródpolnych i zalesianie gruntów

Ograniczenie parowania:

- wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i śródrolnych, tworzenie śródpolnych wysp środowiskowych
- zakładanie pasów przeciwwietrznych

Pełen wykaz rekomendacji zawiera Raport końcowy (MODUŁ 8)

Retencja dolin rzecznych starorzecza

Rozwiązania techniczne:

- otwieranie starorzeczy poprzez wykonanie przekopów
- odtwarzanie starorzeczy zasypanych lub zarośniętych w przeszłości
- utrzymywanie połączeń starorzeczy z rzeką – przepusty, zastawki, naturalne obniżenia terenu
- monitoring jakości wody i osadów – zapobieganie eutrofizacji
- uwzględnianie starorzeczy w aktach planowania miejscowego
- tworzenie obszarów buforowych wokół starorzeczy

Ochrona przyrody:

- monitoring jakości wody i osadów – zapobieganie eutrofizacji
- tworzenie nowych form ochrony przyrody w celu ochrony starorzeczy
- ochrona siedlisk gatunków wodno-błotnych
- tworzenie korytarzy ekologicznych łączących starorzecza z innymi obszarami mokradłowymi

Społeczność i edukacja:

- promocja starorzeczy jako atrakcji turystycznej – birdwatching, spacerzy przyrodnicze

Zalecenia finansowe:

- włączenie odtwarzania starorzeczy do programów rolno-środowiskowych (dopłaty dla rolników)
- współpraca między samorządami i partnerstwa publiczno-prywatne we wspólnym pozyskiwaniu środków na odtwarzanie starorzeczy
- stworzenie mechanizmów płatności za usługi ekosystemowe – utrzymanie starorzeczy

Pełen wykaz rekomendacji zawiera Raport końcowy (MODUŁ 8)

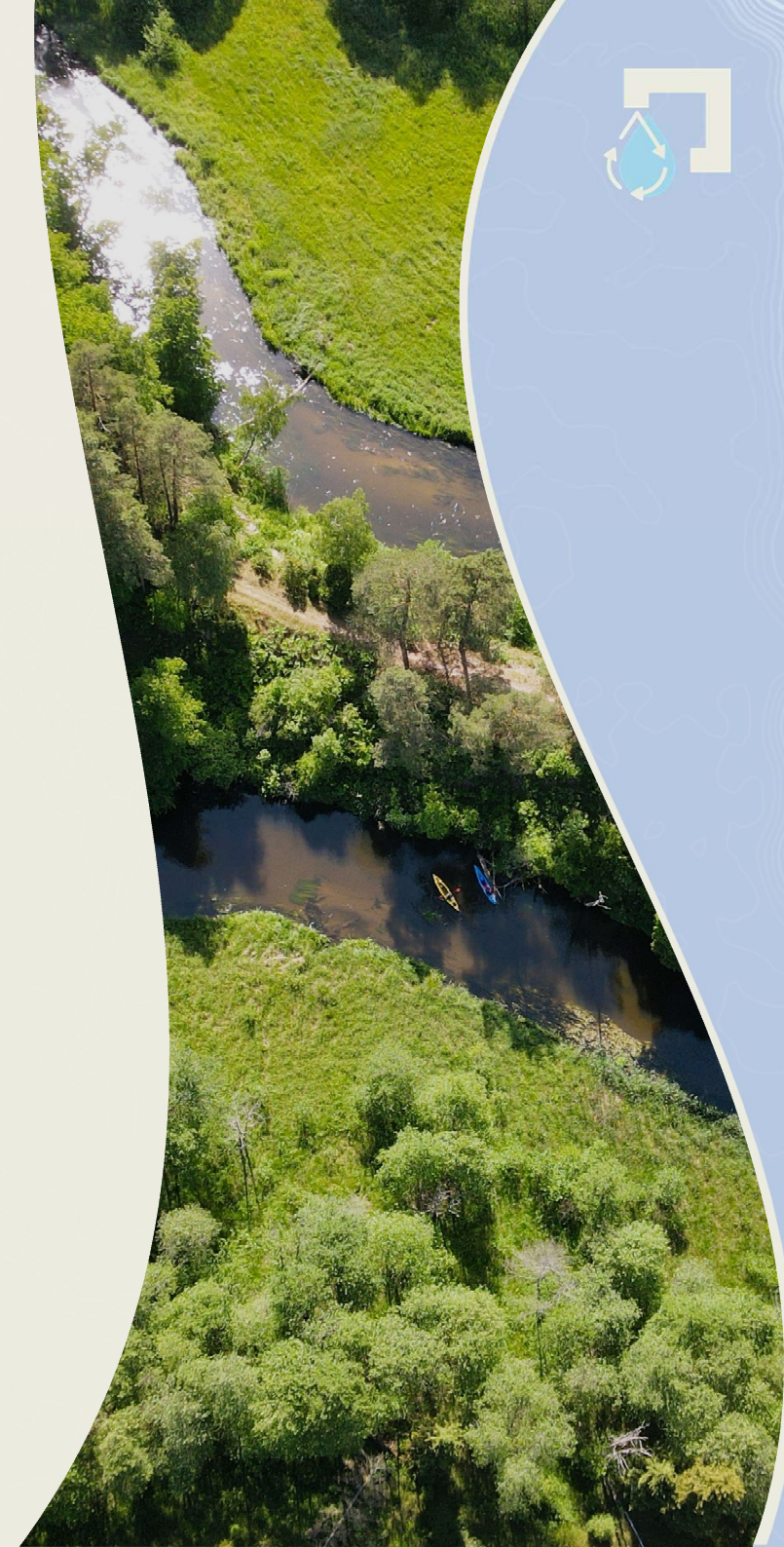

Retencja dolin rzecznych retencja dolinowa

Planowanie przestrzenne:

- Strefa Q10% - powódź częsta, raz na 10 lat - **zadnej zabudowy, tylko zieleń i retencja:**
  - ✓ zakaz nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej w aktach prawa miejscowego
  - ✓ stopniowe wycofywanie istniejącej zabudowy (wykupy, zamiana gruntów)
  - ✓ tworzenie nowych przestrzeni społecznych i rekreacyjnych przyjaznych mieszkańcom – parki zalewowe, tereny wypoczynkowe
  - ✓ regularne ćwiczenia i procedury zarządzania kryzysowego z mieszkańcami
- Strefa Q1% - powódź rzadsza, raz na 100 lat - **zabudowa minimalna, obowiązkowe zabezpieczenia indywidualne:**
  - ✓ ograniczenie zabudowy, konieczność podniesienia nowych obiektów lub budowanie na wyniesionych fundamentach
  - ✓ zakaz lokalizacji obiektów strategicznych (szkoły, szpitale)
  - ✓ wyznaczenie i utrzymanie dróg ewakuacyjnych
  - ✓ tworzenie nowych przestrzeni społecznych i rekreacyjnych przyjaznych mieszkańcom – parki zalewowe, tereny wypoczynkowe
  - ✓ obowiązek analiz ryzyka powodziowego przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i uzyskiwaniu pozwolenia wodnoprawnego na budowę w strefie zagrożenia

Pełen wykaz rekomendacji zawiera Raport końcowy (MODUŁ 8)

Retencja dolin rzecznych

retencja dolinowa

- Strefa Q0,2% - powódź rzadka, raz na 500 lat - *możliwa zabudowa, edukacja społeczeństwa.*
  - ✓ umożliwienie zabudowy usługowej i mieszkaniowej, ale z obowiązkiem stosowania rozwiązań adaptacyjnych (zakaz podpiwniczania, indywidualne zabezpieczenia domów)
  - ✓ wyznaczenie i utrzymanie dróg ewakuacyjnych
  - ✓ wymóg oceny ryzyka powodziowego przy dużych inwestycjach publicznych
  - ✓ edukacja mieszkańców o potencjalnym zagrożeniu - „to nie jest teren całkowicie wolny od powodzi”
  - ✓ zapewnienie, że nowo tworzone obszary zabudowy i infrastruktura w miastach (szczelne nawierzchnie, usuwanie zieleni, budowa na terenach zalewowych) mogą wpłynąć na zwiększenie zagrożenia powodziowego

Zalecenia finansowe:

- tworzenie partnerstw samorządów i publiczno-prywatnych do realizacji inwestycji z zakresu otwierania dolin rzecznych – rozsuwanie wałów
- tworzenie mechanizmów rekompensat dla właścicieli gruntów

Ochrona przyrody:

- tworzenie użytków ekologicznych i innych form ochrony przyrody w poszerzonej dolinie rzeki

Spółeczność i edukacja:

- prowadzenie kampanii społecznych wyjaśniające mieszkańcom ideę „room for the river” – więcej miejsca dla rzeki
- angażowanie społeczności lokalnej – organizacja spacerów edukacyjnych, sadzenia roślin, monitoringu przyrodniczego
- budowa partnerstw z rolnikami i organizacjami samorządowymi
- tworzenie nowych przestrzeni społecznych i rekreacyjnych przyjaznych mieszkańcom – parki zalewowe, tereny wypoczynkowe

Pełen wykaz rekomendacji zawiera Raport końcowy (MODUŁ 8)

Retencja miejska

Planowanie przestrzenne:

- tworzenie stref buforowych wokół cieków naturalnych, rowów i zbiorników wodnych
- Ochrona przed zabudową naturalnych miejsc retencji
- ograniczenie odprowadzania wód opadowych do kanalizacji, maksymalne zatrzymanie w miejscach powstania – planowanie miejscowe zwiększające retencję glebową
- tworzenie naturalnych miejsc retencji, miejskich mokradeł i terenów zieleni
- opracowanie planu pozyskiwania i wykupu nieruchomości na cele retencyjne
- wykonanie analiz własności elementów infrastruktury istotnych w gospodarowaniu wodą
- opracowanie scenariuszy katastrofalnych opadów i uwzględnienie ich w wytycznych dla planowania przestrzennego i planów inwestycyjnych
- Opracowanie map zagrożenia powodziowego powodziami błyskawicznymi w miastach

Ochrona przyrody:

- rozwój korytarzy ekologicznych i zielonych łączników
- zwiększanie zasobów przyrodniczych miasta

Zielono-niebieska infrastruktura:

- wykorzystywanie wody deszczowej do podlewania zlewni
- zmniejszenie powierzchni terenów uszczelnionych
- rozwój terenów zieleni, ogrodów deszczowych, parków kieszonkowych
- zwiększenie poziomu lesistości i ochrona zasobów wodnych w mieście

Finansowanie i motywacja:

- uszczelnienie systemu opłat za usługi wodne/utraconą retencję
- utworzenie programów ulg i zachęt dla mieszkańców zatrzymujących wodę.
- analiza możliwości wprowadzenia dodatkowych opłat za brak retencji

Spółeczność i edukacja:

- współpraca z Państwową Strażą Pożarną w zakresie wymiany danych o podtopieniach i obiektach retencyjnych
- utworzenie programów zachęcających społeczność do działań mikroretencji
- utworzenie platformy interesariuszy ds. gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi – forum współpracy mieszkańców, samorządu, instytucji i podmiotów gospodarczych

Pełen wykaz rekomendacji zawiera Raport końcowy (MODUŁ 8)

